

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXIII. (17)

No. (števil.) 4

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

23. januarja 1964

Povečanje protiverske propagande

Poročila zadnjega časa, ki so bila objavljena v svobodnem svetu, pričajo, da so komunistični režimi v Evropi povečali protiversko propagando za razkristjanjenje ljudi in za zmanjšanje vpliva ver.

V Sovjetski zvezi n. pr. septembrska številka revije „Nauk o religiji“ navaja, da je bilo v Sovjetski zvezi v letu 1962 355 ateističnih publikacij s pet in pol milijonsko naklado, med tem, ko je bilo leta 1954 samo 199 brezbožnih publikacij z manj kot enomilijonsko naklado. Poročila iz najrazličnejših delov Rusije, Kazakstana in Letonske pravijo, da protiverska gonja med ljudstvom ni priljubljena. Dne 8. septembra je moskvska radijska postaja poročala, da je v okviru Kostrom komunistična stranka v zadnjih letih podzvela več „organizacijskih ukrepov“, ki naj bi kmete privedli do tega, da se ne bi več udeleževali cerkvenih prireditev. Istočasno se radijska postaja pohvali, da je bilo pred leti v nekem kraju 40 cerkvenih prireditev na leto, danes pa ni nobene več. Namesto cerkvenih prireditev so proslave dneva pomladi, mladine, namesto božiča pa dedek mráz.

Na Poljskem je kat. Cerkev v neprestanem boju s kom. oblastjo za svoje pravice. Komunisti jih kat. Cerkev namreč načrtno odvzemajo. Z raznimi ukrepi ji delajo težave pri cerkvenih pobožnostih, pri poučevanju verouka in na vse mogoče načine delajo težave kat. tisku, ki je podvržen komunistični cenzuri in se ne more razširiti, ker komunistična oblast za tiskanje teh listov daje samo omejene količine papirja. V zadnjih letih je država kat. Cerkev odvzela tudi mnogo otroških zavetišč in zavodov za siromake, ki so bili v upravi raznih redov. Osebe teh zavodov so enostavno pognali na cesto. Prav tako so odslovili uslužbence iz bolnišnic. Poljsko veleposlaništvo v Washingtonu je v septembra meseca razdelilo poročilo, v katerem hvali sedanjo komunistično vladno na Poljskem glede njenega zadržanja do kat. Cerkve. Med drugim poudarja, da je na Poljskem v ustavi zajamčena „svoboda vesti in obredov“. Navaja tudi zneske, ki jih je država dala za popravilo poškodovanih cerkva, ne pove pa, da v novem jeklarskem središču Nova Huta s 100.000 prebivalci ni nobene cerkve. Tudi niti z besedico ne omenja cerkvenih govorov poljskega kardinala Wyszińskiego, s katerimi je obtoževal poljsko vladno zaradi sovražnega zadržanja kom. oblasti do kat. Cerkve in napadov komunističnega tiska nanjo in na njene dostojanstvenike.

Protestantske cerkve v Vzh. Nemčiji so izdale lani maja in julija 17 tez o „pravica in dolžnostih Cerkev ter posameznikov v moderni državi“. Te teze je napadel „Evangelisches Pfarrblatt“, glasilo komunističnemu režimu naklonjenih pastorej. Teh je samo 0,5% od 4200 pastorej. Ta list večino protestantskih pastorej zaradi omenjenih tez napada ter zatrjuje, da imajo teze cilj „izvzati ideološke konflikte v socialističnih šolah“. Napada zlasti tisto tezo, ki priporoča vsakdanjo molitev „za naše otroke, katere proti naši pravici vzgajajo v ateizmu“. List „Deutsche Lehrerzeitung“, ki ga izdaja min. za narodno vzgojo, je pa objavil opozorilo, da mora v vsaki šoli, če se pridejo starši pritožiti, ker njihove otroke uče, da ni Boga, celokapni učiteljski zbor odvrniti, da „upoštevanje verske svobode“ še ne pomeni, da se odredneno nalogi narod dovesti do tega, da se mora korektno obnašati s političnega gledišča“.

Na Madžarskem je trenutno 700 kat. duhovnikov, ki sploh ne smejo izvrševati svojega poklica. 100 je takih, ki so bili nedavno izpuščeni iz ječ in še niso postali „polnopravni“ državljani, nad 200 je takih, katerim je opravljanje duhovskega poklica prepovedano s posebnim dekretom, nad 400 je pa biv. redovnikov raznih razpuščenih redovniških skupin. V zaporu je še vedno prelat Istvan Tabody s skupino duhovnikov. Leta 1961 so bili obsojeni na 12 let ječe, ker so na „protizakonit“ način poučevali verouk mladino. Pri takem stanju kat. Cerkev je pa režimu naklonjeni predstavnik madž. Kat. akcije Imre Varkonyi v radijskem govoru zatrjeval: „V

Erhard v Londonu - Segni v Washingtonu

Zahodnonemški kancler Erhard je bil minul teden na dvodnevnem obisku v Londonu, italijanski predsednik Segni pa petdnevni gost v ZDA.

Erhard je imel razgovore z brit. predsednikom Douglas-Homom ter je po sestanku izjavil, da se bo morala Zahodna Evropa kmalu povezati tudi v politično skupnost, vključivši Anglijo. „Evropa bo okrnjena, dokler se ji ne bo pridružila Anglija,“ je izjavil Erhard. „V dobi tehnike ožina La Manche ne more biti mejitvena črta.“ Erhard, ki je govoril v nemščini, je poudarjal, da je Homu predlagal načrt, s katerim „bo mogoče preprečiti, da bi se Evropa zadušila“.

Skoro pred enim letom je De Gaulle uspelo, da je Anglijo izključil iz Zahodne Evrope. Erhard je v očitnem nasprotstvu z De Gaulleom Homu izjavil, da je treba ustvariti Evropo, ki bo zrla v bodočnost znotraj atlantske zveze. „Atlantska zveza je nujna za obstoj Evrope v današnjem svetu napetosti. Če bo Evropa hotela igrati odločilno vlogo v svetovni politiki in hotela resno vplivati na razvoj dogodkov, potem se mora združiti v skupnost svobodnih ljudi. In svobodno ter napredno Evropo je mogoče zgraditi samo skupno z Anglijo. In ko omenjam Anglijo, mislim pri tem na ostale evropske države, s katerimi je Anglija gospodarsko povezana,“ je izjavil Erhard.

Erhard in Home sta se tudi dogovorila, da bo v bližnji bodočnosti angleška kraljica obiskala Zahodno Nemčijo. Prav tako sta se dogovorila o nujnosti postopne združitve Nemčije ter sklenila, da bosta Zahodna Nemčija in Anglija vodili svojo zunanjo politiko napram komunističnemu bloku v skladu z ostalimi njunimi zavezniki.

Erhard je tudi objavil, da zavezniški strokovnjaki v Washingtonu že razpravljajo o novih predlogih za združitve Nemčije. V Washingtonu deluje skupina ameriških, angleških, francoskih in zahodnonemških strokovnjakov ter proučuje, kako naj bi poživila in

novim razmeram prilagodila dalekosežne zahodne načrte za zagotovitev miru v Evropi. Po tkzv. „Zahodnem mirovnem načrtu“ naj bi ustvarili kontinentalni varnostni sistem od Urala do Atlantika. V tem sistemu je tudi zahtevan program za združitve Nemčije.

Sta pa Erhard in Home odločila z dnevnega reda vprašanje pristopa Anglije v Skupni evropski trg zaradi splošnih volitev, ki bodo letos v Angliji in na katerih, napovedujejo, bo verjetno zmagal laburistični kandidat Wilson.

Medtem, ko se je Erhard mudil v Londonu, pa je italijanski predsednik Segni imel daljše razgovore z amer. predsednikom Johnsonom v Washingtonu. Segni je bovil tudi na skupnem zasedanju ameriškega senata in poslanske zbornice ter je v govoru med drugim dejal: „Čim prej moramo ustvariti atlantsko skupnost in v tej skupnosti ustvariti združeno Evropo. Če hoče biti Evropa močna, se mora združiti tudi politično. Razdeljena Evropa bi kmalu postala anahronistična in zastarela... Atlantska skupnost enakih med enakimi, kakor si jo je zamislil že bivši predsednik Kennedy, je druga stopnja; evropska skupnost je nujen predpogoj za doseg atlantske skupnosti. Evropa, ki jo hočemo ustvariti, je Evropa, zvezana z ZDA z vezmi medsebojne odvisnosti, lojalnosti in solidarnosti; vezi, ki morajo združevati ljudi, ki živijo okoli Sredozemskega in Atlantskega oceana, na področju, ki bo predstavljalo tako eno največjih in najmočnejših skupnosti svobodnih ljudi, atlantsko skupnost.“

V nasprotju z Erhardom pa Segni ni v govoru omenil Anglije niti z besedico, pač pa je, kakor poroča agencija AP, izjavil Johnsonu, da Italija ne bo pristala na to, da bo nad Zahodno Evropo vladala bodisi Francija bodisi Nemčija ali obe skupaj.

Erhard namerava koncem januarja oditi na obisk v Rim, da se bo o svojih evropskih idejah razgovoril z italijansko vlado.

Napetost med ZDA in Panamo zaradi Panamskega prekopa

Po prvem pomirjenju v Panami in ko je že kazalo, da se bodo začela normalna pogajanja med panamsko in ameriško vlado za obnovo pogodbe o prekopu, je panamska vlada iznenada sporočila ameriški vladi, da z njo prekinja redne diplomatske stike vse dokler, dokler ne bo ta pristala na razgovore o popolnoma novi pogodbi o prekopu, po kateri naj bi imela Panama vsa kontrola nad njim.

Ameriška vlada je odpoklicala svojega poslanika, enako je storila Panama s svojim v Washingtonu. Ameriška vlada je tudi začela z letali izseljevati ameriško prebivalstvo iz ameriške cone ob prekopu ter je tam ostalo samo še nekaj nad 700 ameriških vojakov s svojimi družinami.

Medtem je bila pridno na delu posebna komisija Medameriške organizacije. V komisiji je zastopana tudi Argentina. Ta komisija je odletela v Washington in namerava imeti razgovore direktno s predsednikom Johnsonom.

V Panami so študentje zadnje dni zopet pripravljali nemire, vendar je ostal položaj miren zaradi postritve policijskega in vojaškega nadzorstva nad prebivalstvom.

Zanzibar - novo komunistično žarišče v Afriki

Komunizem, ki je v Afriki zgradil svojo prvo postojanko v državi Ghani, si je pred dobrim tednom izbral naslednjo žrtev: otoček Zanzibar, na katerem živi nekaj nad 300.000 črncev in Arabcev.

Med čuenlajevim potovanjem po afriških državah in med Castrovim obiskom v Moskvi je v Zanzibaru zavrelo naši domovini vidimo in vemo, da se kat. verniki lahko v polni meri poslužujejo svoje vere.“ Glasilo madž. prosv. min. Kozneveles je pa julija 1963 objavilo navodila učiteljem za smešenje verskih tradicij.

Tako vidimo, da po evropskih komunističnih državah komunistični režimi ne samo, da niso opustili protiverske propagande, ampak jo še povečujejo.

otok odslej naprej „Ljudska republika Zanzibar“. Komunistična policija je likvidirala v prvih dneh nad 2000 političnih „osumljenec“, nad 2000 ljudi pa je padlo med revolucijo samo.

Iz Moskve in njenega bloka so deževala priznanja novi zanzibarski vladi. Med prvimi jo je priznal tudi jugoslovanski komunistični diktator Tito. Ni zaostajal kitajski Čuenlaj, niti ne Hruščov in Castro.

V Londonu in Washingtonu so ljudi neprijetno presenečeni. Zopet jim ni delovala obveščevalna služba. V Londonu mečejo krivdo na prejšnjega vladarja,

češ, da je ljudstvo pod njim živelo v revščini in nezadovoljstvu, zamočijo pa, da je bil otok ves čas njihova kolonija.

Komunistična vlada je zaenkrat objavila, da ne namerava izstopiti iz Commonwealtha, tako, da je sedaj Zanzibar prva država v britanskem sklopu, ki je komunistična. Istočasno pa je zanzibarska vlada tudi objavila, da „se strinja s Hruščovom, da je namreč treba kolonializem in kapitalizem pokopati. Grob je zanj že pripravljen,“ je izjavil feldmaršal Okello ob navzočnosti dopisnika sovjetske Pravde.

Za Zanzibarjem se je začelo upor- niško gibanje tudi v sosednji Tanganiki.

Enoten nastop Arabcev proti Izraelu

V Kairu se je minulo soboto končala petdnevna konferenca 13 arabskih držav, ki so se je udeležili arabski kralji, šejki in predsedniki v okviru Arabske lige in na kateri so razpravljali o ukrepih proti Izraelu.

Glavni razlog za sklicanje konference so navedli načrt Izraela, po katerem namerava ta država že letošnje poletje začeti odvajati del voda reke Jordan v puščavo Negev, da bi postala plodno področje. Arabci trdijo, da jim bodo tako Izraelci odvzeli vodo, ki jo oni sami potrebujejo ter se pripravljajo, da bi načrt Izraelu preprečili.

I Z T E D N A V T E D E N

V Brazilu so bili prejšnji teden v kraju Mari, država Paraíba, resni nemiri, ki odkrivajo nevarno vrenje med ljudstvom. Nemire in izgrede je povzročilo 200 oboroženih kmetov, ki so hoteli zasesti zemljo tamošnjih veleposestev, prav tako pa tudi sladkorni tovarni Santa Helena in Sao Joao. V spopadu med policijo ter kmeti je bilo 10 mrtvih ter več ranjenih. Prebivalstvo v omenjeni državi se odloča za radikalne nastope delno zaradi vedno slabšega gospodarskega položaja in vedno težjih življenjskih pogojev, delno pa tudi vsled hujkanja komunistične Franciska Juliao, ustanovitelja brazilske Kmetijske zveze. Ta je kmete pred zadnjimi nemiri pozival „naj neprestano pobijajo, če hočejo, da bo njihova revolucija uspela“.

Vojaške oblasti so v kraje nemirov in izgrede poslale ojačanja. — Pa tudi v ostalih delih države se gospodarski in politični položaj vedno slabša. To zlasti v Rio de Janeiro, kjer so velike stavke delavstva in državnega nameščenstva. Položaj je tako napet, da je vojska zavarovala vse javna poslopja, zlasti pošto, brzojav in telefon, železniške postaje elektrarne in vodovodne naprave. Guverner država Guanabara dr. Lacerda je v posebnem pozivu opozoril guvernerja države Sao Paulo Adhemarja de Barros, da so levičarski elementi sedaj napeli vse sile, da bi se polastili oblasti v državi Guanabara. Guverner dr. Lacerda zatrjuje, da se bo branil z vsemi razpoložljivimi sredstvi, opozarja pa guvernerja države Sao Paulo, ki je tudi nasprotnik sedanjega brazilskega predsednika dr. Goularta, naj bo previden, kajti po padcu Guanabare v roke levičarjem, bo takoj na vrsti država Sao Paulo v izvajanju komunističnih načrtov, da se s splošno revolucijo polaste Brasila.

Ob kubanski obali se je neznan ladja spustila v boj s kubansko patrolno ladjo in jo potopila.

Predsednik venezuelske krščansko-demokratske stranke COPEI dr. Rafael Caldera je po razgovoru z bratom umorjenega ameriškega predsednika Johna Kennedyja pravosodnim ministrom Robertom Kennedyjem izjavil, da sta oba mnenja, da je nujno, da ne sme ugasniti plamenica, ki jo je v Latinski Ameriki prižgal pok. John Kennedy, da kaže pot njenim narodom k boljšemu medsebojnemu razumevanju.

Ameriški predsednik Johnson je poslal pravosodnega ministra Roberta Kennedyja na Daljnji Vzhod z nalogo za ureditev spornih vprašanj v raznih državah. Tako je bila zlasti naloga Roberta Kennedyja, da pregovori indonezijskega predsednika Sokarna, da ne bi začel nepremišljenih vojaških operacij proti Malaziji. Bob Kennedy je to svoje poslanstvo dobro opravil ter je od indonezijskega predsednika dobil ne sestanku v Tokiu zagotovilo, da bo vsa vpra-

Sovraštvo do Izraela je 13 arabskih držav spravilo na skupen posvet. Ustanovili so skupno vrhovno vojaško poveljstvo, ki so ga izročili Egiptu. Izraelski načrt za odvajanje vode iz Jordana smatrajo za napadalno akcijo. Na konferenci je prišlo tudi do ureditve odnosov med Alžirami in Marokom ter si bosta ti dve državi izmenjali poslanike.

Po konferenci so izdali skupno poročilo, v katerem napovedujejo skupno akcijo proti Izraelu, če bo ta poskušal izvesti svoj načrt. Znova se bodo sestali na tako konferenco avgusta t. l. v Aleksandriji, nato pa se bodo, tako so sklenili, sestajali redno vsako leto.

šanja glede Malazije reševal na miren način z medsebojnimi razgovori in posvetovanjem, ne pa s silo. Bobu Kennedyju so pripravili navdušene sprejeme tudi na Koreji in Filipinih.

Jaqueline Kennedy se je prejšnji teden po televiziji z ginljivim govorom zahvalila vsem, ki so njej, njenima otrokoma ter Kennedyjevi družini izrekli sožalje ob tragični smrti njenega moža predsednika Johna Kennedyja. Izjavila je, da bo osebno odgovorila na vsa pisma in brzojavna sožalja. Teh je prejela 800.000. Po odgovoru nanje jih bo izročila v varstvo knjižnici v Bostonu.

Francoski predsednik De Gaulle je znova presenetil demokratični svet s svojo odločitvijo, da bo priznal komunistično Kitajsko. S tem korakom je povzročil veliko nezadovoljstvo zlasti v ZDA. Pa tudi med svojimi političnimi nasprotniki v sami Franciji si s tako odločitvijo ni utrdil položaja. To so takoj povedali francoski krščanski demokrati, organizirani v Ljudskem republikanskem gibanju. Po sestanku zaupnikov iz vse Francije so objavili sporočilo, v katerem obsojajo De Gaullovo odločitev o priznanju kom. Kitajske. Zatrjujejo, da bo ta odločitev imela za posledico poslabšanje odnosov med demokratičnimi zavezniki. Predstavniki ljudskega republikanskega gibanja so spričo zadnje De Gaullovo odločitev naklonjeni misli, da je na mestu, da francoska demokratska opozicija postavi pri bodočih predsedniških volitvah enotnega kandidata. Da Gaullovič namero svojega šefa o priznanju kom. Kitajske branijo, češ, da je on prepričan, da so vse zahodnodemokratske velesile proti njemu, ker nasprotuje ustanovitvi skupne zahodnodemokratske atomske mornariške sile.

Predsednik zvezne nemške republike Heinrich Luebbe bo ob koncu aprila in v začetku maja obiskal Argentino, Čile, Brasil in Peru.

Castro v Moskvi

Castro, ki se je pred dobrim tednom odpravil na desetdnevni obisk v Moskvo, kamor ga je pravzaprav poklical Hruščov, je imel s svojim gospodarjem že več tajnih razgovorov o gospodarskem položaju na Kubi. Hruščov in Castro pa sta tudi govorila o vojaških zadevah, ker je bil pri razgovorih navzoč tudi sovjetski obrambni minister.

Hruščov je popeljal Castra na smučanje in na vožnjo s trojko po zasneženih gozdovih v okolici Moskve. Sovjetski tisk in radio poročata malo o Castrovem obisku. Moskvska Pravda je doslej objavila le kratko poročilo, datirano v Havani, da se „kubansko ljudstvo zelo zanima za potovanje svojega predsednika po ZSSR.“ Rezultat tokratnih Castrovih razgovorov v Moskvi je sklenitev nove trgovinske pogodbe med obema državama.

Oporo in pomoč, ne hujskarij!

Lansko leto so se v Sloveniji ponovno pojavili letaki podpisani od „Akcijskega odbora za neodvisno Slovenijo“. Ta „Akcijski odbor“ naj bi bil v inozemstvu med izseljenci in naj bi pozival Slovence v domovini, naj se vključijo v osvobodilni boj za neodvisno slovensko državo. Dobesedno pravi med drugim: „...začnite z gospodarskimi in prometnimi sabotajami; požigajte skladišča, ovirajte proizvodnjo v tovarnah in poljedelstvu, spregovorite pa naj tudi orožje! V slovenskih gorah in gozdovih naj se spet oglašijo puške in bombe! Zbirajte orožje in vadite se v ravnanju z njim...“

Take in podobne pozive vsebujejo letaki, ki so jih dobivali nekateri Slovenci v domovini kar po pošti. To pa predvsem tisti, ki ne odobravajo komunističnega režima in so že itak pod stalnim nadzorom komunistične policije in tako v večni nevarnosti.

Upravičeno so bili ljudje doma ogorčeni, da se izseljenci tako igrajo z njihovo usodo. Ponovno so prosili, da bi prenehalo tako nesmiselno in naravnost zločinsko početje, kakor so ga imenovali oni sami v domovini.

Odločno in jasno je povedal svoje mnenje o teh letakih dr. Miha Krek v Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1964 na strani 118 in 119. To mnenje, ki ga odobravajo vsi razumni Slovenci v izseljenstvu, je v dr. Krekovemu članku izraženo takole:

„...Nastopi naši naj bodo skrbno pripravljivi. Mislimo vedno na učinek, ki ga napravimo na neposredno okolico in na ljudi v domovini. Diskreditirana emigracija ne velja nič, ne doma, ne pred tujci. Emigracija, ki je razcefrana v medsebojnih prepirih, sprti podira, kar bi rada gradila. Hud primer nespametnega početja v emigraciji, zlasti politično nespametnega početja, so bili letaki, ki so nosili tiskan podpis akcijskega odbora za neodvisno Slovenijo in so prihajali v zadnjem letu na naslove znanih demokratično mislečih ljudi v domovini. Vsebinsko je bila hujskanje k uporabi proti državi. Ljudje doma itak neprestano žive v strahu pred novimi preganjanji. Splošen je strah pred novimi revolucijami in državljanskimi vojnami. Razširjevalci hujskarije nimajo najmanjših sredstev, da bi zaščitili tiste, ki bi se pozivu odzvali. V nekih ozirih je taka hujskarija bolj grda kot sama komunistična medvojna propaganda. Komunisti so lagali, denuncirali, gonili ljudi v smrt in nesrečo. Vse to dela tak letak. Razlika je pa v tem, da so komunisti tudi sebe izpostavljali, svoje ljudi gnali na barikade, novi letakarji pa sede v varnem zavetju svobodne dežele. Dobro je, da v domovini vsakdo ve, da je slovenska emigracija nezmožna take neumnosti, pripiše hujskarijo poindincem in jo zavrzje. Vendar ostane gotova škoda. Doma itak javna in zasebna služba neuporabno in v strahu, da je iz emigracije pričakovati tudi škodo, ne le pomoč, ki si jo žele. Taka neumnost povzroča novo preplatenost bolj med tistimi, ki letake dobe, kot pa med nasilnimi oblastniki. Ljudje doma pričakujejo od emigracije

GORISKA IN PRIMORSKA

Resolucija proti razlastitvi slovenske zemlje na Tržaškem

Svet skupne slovenske liste na Tržaškem je poslal 13. januarja t. l. vladnemu komisarju v Trstu dr. Liberu Mazzi resolucijo za preprečitev škode, ki jo je povzročila razlastitev 144.000 kv. m. zemlje v katastrskih občinah Dolina, Boljunc in Milje. Razlastila jih je Industrijska družba v Zavljah. Lastniki razlastenih zemljišč so v večini Slovenci. Okrog Domnja imajo trojno škodo. Kmetje so izgubili zemljo, kmetijstvu propada, slovenski človek pa mora zapustiti svojo zemljo in je tudi ne more uporabiti za zidanje hiš in ne dobi zanje odškodnine, ki velja za gradbene parcele. Odškodnina, ki jo ponuja Industrijska ustanova, je naravnost smešna. Razlastitev zemlje na Tržaškem v omejenih občinah pa za Slovence povzroča tudi veliko narodno škodo, kajti z razlastitvami se spreminja v precejšnji meri tudi narodnostni sestav tega ozemlja.

Resolucija vladnemu generalnemu komisarju se glasi:

Upravni odsek - oddelek IV. a tržaške prefekture je z odlokom št. prot. 1-7-c-3-22095 pooblastil Ustanovo industrijskega pristanišča v Trstu, da vključi v svojo last nadaljnjih 144.479 kvadratnih metrov zemlje v katastrskih občinah Dolina, Boljunc in Milje. Gre za zemljišča z različnimi kulturami, med drugim za plodne njive, vinograde, gradbene zemljišča in nekaj gospodarskih splotij, katerih večina se nahaja v neposredni bližini Domja. Ustanova industrijskega pristanišča je ponudila lastnikom razlastenih zemljišč naravnost smešno nizko odškodnino.

Zgornji prefekturni odlok je vzbudil veliko ogorčenje med prizadetimi kme-

tovalci in vsem slov slovenskim prebivalstvom na Tržaškem. Lastniki razlastenih zemljišč se čutijo ogrožene v svojem življenjskem obstoju ter odločno protestirajo proti razlastitvenemu ukrepu.

Svet Skupne slovenske liste, ki predstavlja slovensko prebivalstvo na Tržaškem ugotavlja, da so lastniki razlastenih zemljišč v ogromni večini slovenske narodnosti in kmetovalci, katerim pomeni razlastena zemlja edini ali znaten vir dohodkov.

Zato Svet Skupne slovenske liste protestira proti omenjenemu prefekturnemu ukrepu ter zahteva:

1. da se ustavi razlaščenje zemlje slovenskih kmetovalcev in vrtnarjev, ker se s tem spreminja etnični sestav zemlje, kar nasprotuje duhu člena 6 Ustave in določilom Londonskega sporazuma;
2. da se preneha z okrnjevanjem plodne zemlje, kar škoduje koristim vsega tržaškega prebivalstva in nasprotuje „Zelenemu načrtu“;
3. da se odpravi protiuustavni in krivični odlok ZVU št. 66;
4. da se plača za razlaščeno imovino odškodnina po tržni ceni, kakor določa ustava in zakon št. 2359 iz leta 1865;
5. da se pri nameščenju uslužbencev v podjetjih na industrijskem področju strogo izvajajo določila o prednosti pri zaposlitvi domačega prebivalstva;
6. da se ustanovijo na področju dolinske občine strokovni tečaji v slovenskem jeziku za poklicno preusmeritev delovnih moči, ki bodo zaradi razlastitve iskale zaposlitve v omenjenih podjetjih.

Franc Ksaver Meško umrl

Za Francetom Sal. Finžgarjem je slovenska književnost izgubila drugega svojega vidnega predstavnika starejšega slovenskega pisateljskega rodu. Dne 13. januarja 1964 je namreč umrl v bolnišnici v Slovenj Gradcu najstarejši živeči slovenski pisatelj Franc Ksaver Meško, častni kanonik in dekan.

Rodil se je 28. oktobra 1874 v Ključevcih pri Sv. Tomažu nad Ormožem. Po končani gimnaziji v Celju, je študiral bogoslovje v Mariboru in postal duhovnik. Temu poklicu je ostal zvest do smrti. Izvrševal ga pa ni v svoji škofiji, ampak je odšel delovat med Slovence na Koroškem. V dušnem pastirstvu je bil v raznih manjših krajih, dokler ni postal župnik v Mariji na Zili. Med prvo svetovno vojno so ga avstrijske oblasti zaprle zaradi „velezdajet“, leta 1919 je pa moral pred nahujskano nacionalistično skupino pobegniti v Slovenijo, da si je rešil življenje. Dobil je župnijo v Selih nad Slovenj Gradcem. Ob izbruhu vojnih dogodkov leta 1941 so ga nacisti izselili na Hrvaško, kjer je solidne opore in pomoči v njihovem mučnem prizadevanju za znošno življenje, ne hujskarij, ki jih komunistična oblast vsak čas lahko zlorabi za povod, da huje pritiska in preganja.“

bil na Palah priča grozodejstvom, ki so se dogajale v tamošnjih krajih. Posrečilo se mu je priti v Ljubljansko pokrajino, ter je vojna leta preživel pri ci-stercijancih v Stični. Leta 1945 se je vrnil v svojo faro Sele.

Zivljenjski dnevi so se mu iztekli 13. januarja 1964, naslednjega dne so njegovo truplo izročili materi zemlji. Na njegovi zemski poti ga je spremljalo veliko duhovnikov in številno hvaležno slovensko ljudstvo.

Franc Ks. Meško se je začel literarno udejstvovati že v nižji gimnaziji. Za dijaške liste je pisal prozi in pesmi, bil je sodrnik vseh treh letnikov Vesne, za politični časopis Domovina je pa pisal podlistke. Svoje lirčne prispevke je začel pošiljati v Ljubljanski zvon. Značilnost tedanjih njegovih del so „občutje narave, refleksija, sočutje in plamtče domoljubje“.

Slovenska javnost je postala pozorna na Meška z njegovim romanom „Kam plovemo“, ki je začel izhajati v Ljubljanskem Zvonu leta 1897. Ko je Meško postal duhovnik, je v Ljubljanski Zvon pošiljal v objavo samo še pesmi pod psevdonimom, svoja dela v prozi pa je začel objavljati pri Slovenski Matici, v Dom in svetu ter pri Mohorjevi družbi. Tako so izšle pri Matici leta 1898/99

njegove Slike in povesti, istotam leta 1900 njegova lirčna izpoved v novelah in črticah Iz mojega dnevnika, l. 1901 pa črtice. Izbor najboljših stvari je pripravil za knjigo Ob tihih večerih, ki je izšla leta 1904. Tej je sledila dve leti pozneje zbirka novel in črtic Mir božji. Ti dve knjigi sta najznačilnejši Meškovi deli. Literarna zgodovina ju označuje takole: „V njih se rapredata ob redkih zunanjih dogodkih, drobnih opažanjih in mladostnih spominih mehka čustvenost in zasanjano razmišljanje. Preteklost se preliva s prihodnostjo, narava s notranjostjo, resničnost s simboli in slutnjami. Slog je rahel, voljan, obložen s primerami, podobami, vzporedji in nasprotji.“ Njegov naslednji roman je „Na Poljani“. Z njim je pisatelj hotel podati podobo „domovine, s sladkostjo in bridkostjo ljubljene“. Tu di ta roman je izšel pri Matici in sicer leta 1907. Naslednje leto je izšla Meškova drama Na smrt obsojeni kot kritik zatiranih Slovencev na Koroškem. Napisan je bil že leta 1903, pa zaradi cenzure prej ni mogel iziti. Domovinsko ljubezen preveva tudi naslednja Meškovo dramo Mati, ki je knjižno izšla leta 1914. Zgodovinska povest iz domačih krajev Drama izza davnih dni je izšla 1908 tudi pri Matici, tudi zgodovinska povest Črna smrt (1911), naslednja zgodovinska povest Kobilice pa l. 1914 pri Slovenskih večernicah. Zelo brani knjigi sta bili tudi Dve sliki iz leta 1916 in Slike iz leta 1918. Obe obdelavata snov iz sodobnega kmečkega življenja. V Dom in svetu je leta 1921 izšla drama Pri Hrastovih, naslednja knjiga Naše življenje iz leta 1922 so zopet pisateljevi osebni spomini. Prav tako Listki leta 1924 in Mladost leta 1928. Posebno mesto v slovenskem leposlovju zavzemajo Meškove meditacije in legende. So to legende o sv. Francišku in tudi božični misterij Henrik, govavi vitez iz leta 1934.

Kakor so imela Meškova dela vedno širok krog navdušenih bralcev, tako je po njih z veliko ljubeznijo segala tudi slovenska mladina. Zlasti slovite so štiri knjige, ki so izšle pri Mohorjevi družbi pod naslovom Mladim srcem. Druge mladinske knjige so Volk spokornik (1922), Našim malim (1925) in Mladini. Dramatiziral je tudi Andersenovo pravljico Mati (1927).

Po vojni je celjska Mohorjeva družba izdala Meškova zbrana dela v petih knjigah.

Sedaj je Franc Ksaver Meško odložil svoje pero, ki je Slovincem pa tudi ostalim narodom — njegova najlepša dela so prevedena tudi v razne svetovne jezike — napisalo toliko lepih del. Saj ga skoro ni starejšega slovenskega človeka, ki ne bi bil prebral vseh Meškovih knjig.

Naj počiva v miru v slovenski zemlji, ki jo je tako vroče ljubil. Slovenci se ga bodo hvaležno spominjali, ker bo med njimi živel naprej v svojih delih.

PORAVNAJTE NAROČNINO SVOBODNE SLOVENIJE

ARGENTINA

Za pravo parlamentarno življenje

V Argentini je bil doslej v veljavi večinski sistem ter vlada ni bila nikdar v zadregi glede večine v parlamentu. Pri zadnjih volitvah je pa bil sedanji parlament izvoljen s proporcionalnim volilnim sistemom in vladna ljudska radikalna stranka nima sama zadostne večine, da bi z njo podpirala zakonodajno delo vlade. Zato je navezana na pomoč drugih strank. Te so v glavnem Federacija sredinskih demokratičnih strank, krščanski demokrati in tudi socialisti. Pa tudi poslanci nekaterih ostalih strank so doslej navadno glasovali za vladne predloge.

Kot znano je z zadnjimi volitvami ljudska radikalna stranka po 30 letih opozicije postala vladna stranka. Zato je povsem razumljivo, da v parlamentu še ne nastopa tako kot stara vladna stranka, ki je odgovorna za delo vlade in parlamenta in sploh za dogajanje v državi. To je prejšnji teden prišlo dvakrat do vidnega izraza. Prvič ko so se poslanci vladne stranke dali zapeljati socialističnemu poslancu Muñizu, da so pristali na takojšnjo razpravo o neumestnem in neprinemernem ter žaljivem dopisu Mednarodne banke argent. vladi, da bo odpovedala posojilo električni družbi SEGBA, če tej vlada ne bo dovolila zvišanja tarife za potrošnje električnega toka, namesto, da bi vso stvar poslali v razpravo pristojnemu odboru, ki naj plenumu predloži obsežno postopanje omenjenega Mednarodnega denarnega zavoda. Tako so pa nato prišli šele po večurni debati na razpravo o določitvi komisije za preiskavo petrolejskih pogodb, sklenjenih po 1. maju leta 1958 in to šele v poznih nočnih urah, čeprav so razpravo o tem vprašanju sporazumno določili predsedniki vseh poslaniških klubov.

Drugič so vladni poslanci takoj naslednjega dne pristali na izglasovanje resolucije, ki so jo predložili kršč. demokratični poslanci glede nadaljnega dela parlamenta v sedanjem izrednem zasedanju. V tej resoluciji parlament zahteva od vlade, naj mu pošlje v razpravo med drugim tudi vso represivno zakonodajo, prav tako zboljšave socialne zakonodaje, kakor tudi načrt za izvedbo agrarne reforme. Vse sama vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti v naglici. Zato vlada njihovo rešitev pripravlja z vso previdnostjo in preudarnostjo. Padlo je zato v oči, da je omenjeni sklep parlamenta celo v nasprotju z eno zadnjih izjav samega predsednika. Listi so ob presoji omenjenih dve dogodkov zapisali, da se bodo ljudski radikali počasi le navadili in zavedali, da so danes vladna stranka in da so odgovorni za dogajanje v vladi, v parlamentu in v državi v prvi vrsti oni, ne pa opozicija. Zato je tudi že več poslancev te stranke, pa tudi poslanci Federacije sredinskih strank so tega mnenja, zahtevalo, da je treba odločitve predsednikov poslaniških klubov in njihove dogovore s predsedstvom poslanske zbornice spoštovati in omogočiti, da se parlamentarno delo razvija po parlamentarnih načelih.

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

ZA SVOBODNO IN DEMOKRATSKO JUGOSLAVIJO

V Svobodni Sloveniji smo redno poročali o prizadevanjih predstavnikov slovenskih, hrvatskih in srbskih političnih strank v emigraciji za ustvaritev skupne osnove ne samo za rušenje sedanje komunistične diktature v Jugoslaviji, ampak tudi za ureditev odnosov in bodočega življenja narodov Jugoslavije po njihovi osvoboditvi izpod komunistične diktature ter za sistem, ki naj bi jih družil v skupni državi.

V vseh dosedanjih emigracijskih letih je bil v tem pogledu najvažnejši in tudi najuspešnejši sestanek Slovencev, Hrvatov in Srbov konec aprila 1963 v mestu Standsteat v Angliji. Udeležili so se ga od Slovencev: dr. Miha Krek, predsednik Slovenske ljudske stranke, Franjo Sekolec, podpredsednik SLS in Ignacij Čretnik, zastopnik SLS pri Mednarodni zvezi krščanskih demokratov v Parizu; od Hrvatov: dr. Ilija Jukić, diplomat, pisec zunanje-političnih člankov v Hrvatskem glasu, član HSS, dr. Branko Pešelj, biv. osebni tajnik predsednika HSS dr. Vladka Mačka, sedaj odvetnik in vseučiliški predavatelj, član HSS in ing. Vladimir Predavec, sin pok. podpredsednika HSS, član HSS; od Srbov Božidar Vlajić, odvetnik in bivši glavni tajnik Srbske demokratske stranke, Dušan Popović, šolski nadzornik, član Srbske radikalne stranke, Miodrag Djordje-

vić, general polkovnik, pisec vojno-zgodovinskih del, Desimir Tošić, urednik politične revije Naša reč, glasila srbske demokratske mladine v emigraciji. Navzoč je bil tudi lastnik ladijske družbe v Londonu Vane Ivanović.

Dr. Miha Krek o sestanku v Standsteatu in njegovemu pomenu

Predsednik SLS dr. Miha Krek je o svojem prizadevanju, da bi prišlo do enotnega nastopa slovenske, hrvatske in srbske politične emigracije proti komunistični diktaturi v Jugoslaviji, o razmerah v njej ter o pripravah sestanka v Standsteatu in njegovem pomenu sestavil okrožnico za strankine zaupnike. V njej med drugim ugotavlja naslednje: „Po drugi svetovni vojni sem večkrat dajal pobudo ali pa sem drugače sodeloval pri stremeljenjih in poskusih, da bi se ustvarila enotna, skupna fronta demokratičnih ljudi iz Jugoslavije za skupne napore in akcije proti komunistični diktaturi, pod katero jugoslovanski narodi trpe. Zame je jasno in gotovo, da je za uspešno borbo proti komunističnemu režimu nujen skupni nastop demokratičnih ljudi vseh narodov Jugoslavije. Ne da bi vahalji v vprašanje, kaj bi bila najboljša izbira za Slovence, je treba, da upoštevamo dejstvo, da vprašanje delitve Jugoslavije v neke manjše države, ki naj bi krile posebno narodnostna ozemlja, niti sedaj niti za do-

gledno bodočnost nihče noče načenjati. Nihče ne vidi možnosti, da bi se to vprašanje moglo rešiti brez težkih mednarodnih zapletljajev, ki bi segali daleč preko meja sedanje Jugoslavije v vse območje Balkana, Podonavja in v ozemlje ob severni obali Jadrana. Jasno je, da si v tem oziru nasprotujejo interesi in aspiracije jugoslovanskih narodov med seboj in da se križajo z aspiracijami sosedov sedanje Jugoslavije. Nihče ne vidi rešitve, ki bi kolikor toliko zadovoljila Hrvate in Srbe, če bi se delilo njihovo narodnostno ozemlje. Vsa vidi italijanske težnje po ozemlju v slovenskem Primorju, Istri, hrvatskem Primorju in Dalmaciji, albanske, bolgarske in madžarske težnje po delih ozemlja sedanje Jugoslavije. Nastopanje Nemcev po štajerskem in gorenjskem področju, Italijanov v hrvatskem Primorju in Dalmaciji ter Madžarov v Vojvodini je povsem še živa pred oči in vsak ve, da to ni bila samo nacistična in fašistična ošvajalna politika.

Jugoslavija je kot državna skupnost njenih narodov krizo po drugi svetovni vojni preživela, četudi v strašni obliki komunistične diktature. Njeni državljani si morajo iz osnove zopet osvajati svobodno in državljanske politične pravice v borbi s komunističnim zatiralcem, ki ima enotno organizirano politično mrežo in oblast po celi tej zemlji. Proti taki fronti je predpogoj enotna fronta demokratičnih ljudi istega področja.

Vsi poskusi, grajeni samo za rušenje diktature so bili brezuspešni. Vse-

lej se je pojavila trditev, da če že gremo v skupni napor, ni dovolj imeti samo namen rušenja. Zlasti ljudje, ki trpe, morajo vedeti in videti pozitiven cilj in namen žrtve in borbe in odgovor na vprašanje: Kaj potem? Komunistična vzgoja je v domovini ljudem vcepila strah pred vsako obnovo demokracije, češ da ta nosi s seboj stare prepire, poboje, nove notranje nesreče, ki so v polpreteklosti zahtevale toliko življenj in druge škode. Skušnja v emigraciji in to stanje v domovini zahtevata poskus pobude in predloga demokratične alternative, ki naj bi pokazala ljudem doma in na tujem, da je mogoče nekaj, kar ne bi pomenilo vračanja na staro, bi izključevalo škodljive medsebojne, nove notranje pretrese med narodi, bi jamčilo osebne politične svobodščine, enakopravnost narodov, nakazovalo pravnomočno in ekonomsko ureditev in onemogočalo osvobodno centralistično ali celo koruptivno javno administracijo.

V emigraciji je razmeroma zelo malo gradiva in ljudi za tako podjetje. Redki so Srbi in Hrvati, ki bi upali, da bo mogoče še kdaj ogreti množice teh dveh narodov za življenje v državni skupnosti. Še bolj so redki taki, ki bi se upali sedaj aktivno nastopati za tako misel. Mnogo bolj bučni in glasni so taki, ki izključujejo skupno življenje teh dveh narodov in pred vsem zahtevajo, da nova Srbija mora vključevati vse s Srbi naseljeno ozemlje gori do Gorjanec, in da nova Hrvatska mora segati po vsem ozemlju, ki je kdaj bilo v administrativni povezanosti s Hrvatsko tjaj

do Zemuna in Drine in še naprej v Sandžak. Tudi med Slovenci v emigraciji je vedno lažje prodajati politični kič pod firmo samostojne in neodvisne Slovenije pa pri tem seveda vtikati glavo v pesek, da ne vidi in ne sliši nič o nevarnostih, ki so bolj neposredno stvarne kot kaka nova država in bi za uvod v tako početje mogle uničiti vse, kar smo si doslej priborili kot državni in državotvorni narod.

Kolikor v emigraciji še živi razpoloženje za državno skupnost, ga kviri razcepljenost, diametralno različno pojmovanje interesov posameznih narodov in naloge skupnosti. Emigracijska publicistika in politična delavnost se izživlja v medsebojnih napadih, brskanjih po preteklosti in iskanju krivcev za minule nadloge.

Vse to je pripomoglo, da se je v domači in mednarodni javnosti utrdilo prepričanje, da moré narode Jugoslavije držati v skupnosti samo diktatura, tako kruta, kot je komunistična; da Jugoslavije, ki bi slonela na volji in sodelovanju njenih narodov enostavno več ni. Voditelji komunističnega režima skrbje, da to prepričanje dobiva vedno nove hrane tako doma kot v mednarodnem javnem mnenju. Podčrtujejo vse te žalostne okolnosti in razmere in dokazujejo z uspehom, da je sedanja komunistična diktatura nenadomestljiva.

Nekateri taki, ki niso voljni gledati križem rok, smo mislili, da smo v emigraciji dolžni vsaj poskusiti izdelati načrt, ki bi vžgal žarek upanja med de-

Novice iz Slovenije

KANONIK DR. FRANC KIMOVEC
UMRL

Ob zaključku lista smo dobili sporočilo, da je v Ljubljani umrl znani slovenski glasbenik kanonik dr. Franc Kimevec.

V Ljubljani so imeli 8. novembra proslavo 100-letnice obstoja Slovenskega zdravniškega društva. Predsednik društva dr. Rudolf Obračunč je na proslavi orisal dosedanj pomen in vlogo društva, o njegovem zgodovinskem razvoju je pa imel referat dr. Drago Mušič. V počastitev 100-letnice obstoja in delovanja društva je bil v dvorani Slovenske filharmonije tudi koncert, katerega spored je obsegal samo glasbeni dela zdravnikov-glasbenikov dr. Gustava Ipavca, dr. Josipa Ipavca, dr. Benjamina Ipavca in dr. Antona Schwaba. Izvajali so jih: mešani zbor France Prešeren iz Kranja pod vodstvom Petra Liparja, sopranistka Vilma Bukoveča ob spremljavi pianistke Milene Trost in godalni orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Sama Hubada.

V jeseniški železarni je bilo meseca novembra zaposlenih „več kot 1500 mladih ljudi skoraj iz vseh naših republik“, ugotavlja ljubljansko Delo.

Tudi na Jesenicah je veliko pomanjkanje stanovanj. Na občini imajo 1500 prošelj za podelitev družinskih in samskih stanovanj.

Izdaja Puškinovega Evgenija Onjagina v založbi Obzorja v Mariboru je dobila nagrado na novemberskem VIII. mednarodnem sejmu knjig v Beogradu za opremo, ki jo je oskrbel Jože Ciuha. Enako nagrado je dobila knjiga Li-Taj-Pojeve pesmi ki jo je izdala Državna založba Slovenije, opremila sta jo pa Janez Pirnat ter Vladimir Lakovič.

V počastitev obstoja 70-letnice Slovenskega planinskega društva in 60-letnice delovanja jeseniškega planinskega društva je bila v prvi polovici novembra na Jesenicah jubilejna spominjska razstava Toneta Tomazina pod naslovom „Slikar in gora“.

Ljubljanska opera je 150-letnico rojstva italijanskega glasbenega klasika Giuseppe Verdija počastila z uprizoritvijo dveh njegovih oper. Glasbeno dramo Macbeth so peli člani ljubljanske opere. Naslovno vlogo je pel in igral Samo Smerkolj, v vlogi Lady Macbeth je pa nastopila Vanda Gerlovičeva. Drugo Verdijevo opero Falstaf so pa v Ljubljani postavili na oder člani zagrebške opere. Naslovno vlogo je pel Tomislav Neralič, član berlinske državne opere. Poleg menjenih dveh oper so še najbolj znana Verdijeva operna dela: Traviata, Trubadur, Rigoletto in Aida.

V mariborski plinarni nameravajo opustiti klasično proizvodnjo plina, k-

POČITNIŠKI DOM V CORDOBI

Vsi prostori so že oddani do konca polletja. Zato naj prav nihče ne gre tja, če nima pismenega zagotovila, da je zanj prostor pripravljen.

sa in katrana ter preiti na oskrbovanje mesta z daljinskim plinom iz Velenja. Na podlagi ugotovitve ankete o potrebi daljinskega plina v Mariboru, bo to mesto že leta 1965 potrebovalo 40 milijonov kub. m. plina in sicer industrija okoli 28 milijonov, široka potrošnja 6 milijonov in za ogrevanje tudi 6 milijonov. Plinsko omrežje bodo morali povečati predvsem na desnem bregu Drave na območju občin Tabor in Tezno.

Vse za povečanje komunističnih zločinov. Predsedstvo združenj borcev NOV je razpisalo IV. Kajuhovo nagrado za leto 1964 z namenom „da bi narodno osvobodilna vojna slovenskega naroda dobila v slovenski književnosti še večji poudarek in z namenom, da bi pisatelje, pesnike in druge umetniške oblikovalce ter zgodovinarje, zlasti pa vse, ki so kakorkoli sodelovali v NOV, še bolj zanterresirali za ustvarjanje del iz narodno osvobodilne vojne“. Nagrade so tri. Prva 300.000 din, druga 200.000 in tretja 100.000 din.

Prosvetno kulturni zbor v Ljubljani je razpravljal o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu LR Slovenije za pospeševanje založništva, t. j. zakona, o državnem subvencioniranju kom. tiska in vse njihove kulturne dejavnosti. Po predloženih spremembah se je omenjeni sklad preimenoval v sklad SR Slovenije za pospeševanje založništva, časopisne, knjigotrske in tiskarske dejavnosti. V debati so govorniki navajali, da so slovenske leposlovne knjige v domovini kljub subvencijam zelo drage in

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Prošnja naročnikom:

Vse naročnike Svobodne Slovenije, ki še nimajo plačane naročnine za leto 1963, prav lepo prosimo, da to store še ta mesec. Nikar ne odlašajte s plačilom na poznejši čas, ker s tem povzročate upravi samo nepotrebno delo in stroške!

Osebnosti

Msgr. Janez Hladnik je na zdravljenju v sanatoriju San José, S. de Bustamante 1674, Capital Federal. Želimo mu skorajšnjo ozdravitev, da bi se čimprej lahko vrnil med svoje farane v župnijo sv. Jožefa Pompejskega v Lanusu.

† Avguštin Batagelj. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je umrl v Kamnjah Avguštin Batagelj, oče Slavimira Batagelja, člana uredniškega odbora Svob. Slovenije. Rajni Avguštin Batagelj se je rodil 22. aprila 1886 v Potočah pri Ajdovščini. Služboval je pri državnih železnikah kot sprevodnik. Z gospo Marijo roj. Vodopivec si je ustvaril srečno družinsko življenje, v katerem sta se rodila sin Slavimir in hčerka Vlasta, učiteljica na slovenski šoli v Nabrežini. Kot upokojenec je živel v

da bi jih bilo treba poceniti. Med debato je bilo tudi predloženo dopolnilo zakona v tem smislu, naj bi se omenjeni sklad pobrigal tudi za ustanovitev slovenskega zavoda za izdelovanje gramofonskih plošč. Predstavniki izvršnega sveta je ta predlog sprejel.

V ljubljanski stolnici so imeli cerkveni koncert. Na orglah je izvajal vrsto Bachovih skladb znani mojster na tem glasbenem instrumentu Hubert Bergant.

Na Krškem polju je lani ajda zelo dobro obrodila, ker je „ušla“ slani, kar se navadno redko zgodi.

Umrli so. V Ljubljani: Jože Hrastnik, pek v p., Anton Sever, upok., Edi Djeri Mittoni, Katarina Završan roj. Kovač, Marta Verhovec, upok., Marija Pajer, Ruža Šantelj roj. Sever, vdova akad. slikarja, Franc Lipovec, upok., Alojz Černoga, Jožica Hafner roj. Molk, Helena Mauser roj. Vrhunc, članica opernega zbora v p., Stefan Ferek, Alojz Prezelj, avtolčar in Stane Černe v Novem mestu, Fani Povše v Mokronogu, Janez Pehovnik, tesar v Zalogu, Rozalija Premrl, vdova Lojtra roj. Zajc v Trbovljah, Neža Mavsar roj. Tomšič v Plešivici, Pavle Bogovič, knjigovodja v Celju, Miro Beničič v Cerkljah na Gor., Janez Levce, šofer-mehanik v Bizoviku, Janez Gregorič, upok., v Zadvoru, Vinko Košir, pismonoša v Medvodah, Ivan Kovačič v Celju, Stanko Ipavec, pekovski mojster v Zirovnici, Lota Seepce v Trbovljah, Slavoljub Ljubeč, preddeavec v impregnaciji v Šoštanju, Jože Bergant v Rafolah pri Lukovici, France Slabe, sodni predstojnik v p. v Trzliču, Jože Tavčar, upok. v Opatjem selu, Marija Podrenik roj. Kreže v Izoli in Joško Lavrenčič, upok. v Kočevju.

Ljubljani vse dotlej, dokler ga sedanja komunistični oblastniki niso pregnali z njegovega stanovanja v Stožice, odkoder se je nato preselil v domačo vas. Tu ga je pred petimi leti zadela kap. V domačem kraju so se tudi iztekli dnevi njegovega življenja. Naj počiva v miru, njegovi ženi Mariji ter sinu Slavimiru in hčerki gospe Vlasti, pr. Ležišča pa izrekamo globoko sožalje.

† Ana Stariha. V Buenos Airesu je po hudem trpljenju in dobro pripravljena na srečanje z Bogom dne 20. januarja umrla dobra slovenska žena g. Ana Stariha roj. Kambič. Pokopali so jo dne 21. t. m. ob veliki udeležbi rojakov na pokopališču v mestu Calsada pri Adroguju. Za njo žalujejo njena mati g. Amalija Kambič, njen mož Jože Stariha, sin Božo z družino, sestra Lina Kambič por. Zajc in svak Janez Zajc. Naj v miru počiva v argentinski zemlji, njena duša pa pri Bogu uživa rajsko veselje za vsa dobra dela, ki jih je bilo polno njeno življenje. Njenim preostalim izrekamo iskreno sožalje.

† Franc Miklič. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je dne 22. decembra 1963 umrl v Strugah pri Dobropolju trden slovenski mož gospod Franc Miklič. Pokopali so ga dne 24. decembra 1963 na domačem pokopališču. V Argentini žalujeta za njim sinova Stane in Jože, agilni delavec v slovenski skupnosti v San Justu. Obema izrekamo globoko sožalje, rajni pa naj v miru počiva v domači zemlji!

† Marija Žefran. Dne 28. decembra 1963 jo je Bog poklical k sebi po dolgi, težki bolezni, ki jo je vdana v božjo voljo prenašala na svojem domu v Dolenjskih Toplicah. Zadnje zemsko bivališče je dobila na domačem pokopališču v Dol Toplicah dne 31. decembra 1963. V Argentini žaluje za njo njen sin Ivan Žefran z družino, kateremu ob bridki izgubi ljube matere izrekamo iskreno sožalje, rajna pa naj mirno počiva v slovenski zemlji!

† Ana Sovinc. Na božični dan je umrla v Brodeh pri Škofji Loki ga. Ana Sovinc, roj. Debeljak. Na pokopališču v Škofji Loki je dobila zadnje zemsko počivališče dne 27. decembra 1963. V domovini žaluje za njo hčerka Pavla z družino, v Argentini hčerka Marija, poročena Kopač z družino, v ZDA sin France z družino in v Kanadi hčerka Minka z družino. Vsem izrekamo sožalje, rajna pa naj v miru počiva v domači zemlji!

SAN MARTIN

Božični sestanek. Sanmartinski krožek SDO in odsek SFZ sta imela v soboto, 18. januarja skupni božični sestanek, ki se ga je udeležilo lepo število deklet in fantov. Bil je v mali dvorani Slovenskega doma v San Martinu. Začel ga je predsednik odseka SFZ Marijan Jesenovec, ki je pozdravil vse navzoče in še posebej slov. dušnega pastirja v San Martinu g. župnika Gregorija Malija. G. župnik je imel nato na zbrane lep govor, poln božičnih misli in navodil za življenje. Posebej je poudaril potrebo po močni in delovni mladinski organizaciji, kajti samo organizacija bo sposobna združiti in ohraniti našo mladino verno in slovensko. Krepko ploskanje je sledilo tem besedam. Nekaj božičnih misli v imenu krožka SDO je v svojem nagovoru nanašala predsednica krožka gđ. Jelka Potočnik. Sledilo je petje božičnih pesmi, nakar je predsednik SFZ Jesenovec zaključil lepo uspeli božični sestanek.

SLOVENCIP OSVETU

KANADA

Zakaj združitev dveh slovenskih društev v Torontu? V zadnji številki je Sv. Slovenija poročala o združitvi dveh slovenskih društev v Torontu: Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Baraga in Društva Slovencev v novo društvo „Društvo Slovencev Baraga“. Do združitve je prišlo potem, ko je sedajni župnik župnije Marije Pomagaj g. Andrej Prebil odzvel Slov. kat. prosvetnemu društvu župnijski značaj ter je vse premoženje tega društva po pravilih pripadlo župniji.

Slov. kat. prosvetno društvo Baraga je imelo do združitve z Društvom Slovencev v Društvo Slovencev Baraga štiri predsednike. Ti so bili: I. Marn, O. Mauser, S. Ulčar, H. Erčulj in P. Markeš. Štiri od navedenih t. j. I. Marn, O. Mauser, H. Erčulj in P. Markeš so v Kanadski domovini z dne 3. decembra objavili obširen pregled dela Slov. kat. prosvetnega društva Baraga od njegove ustanovitve 16. septembra 1955 do združitve z Društvom Slovencev v Društvo Slovencev Baraga dne 2. novembra 1963.

Vsak teden ena

TRUPLO V POLJU
France Balantič

Nimam duše več, telo so
divje rože mi prehlile,
ko v pohodu zmagoslavne
so po zemlji se razlile.

Nič več moja kri ni slana
in prhnim kot mrtva stebila;
zdaj samo še vdano čakam,
kdaj pomlad me bo razgrebla.

SMRT DR. BILIMOVIČA V ZDA

V mestu Monterey v Kaliforniji, je dne 21. decembra 1963 umrl Aleksander Bilimovič, bivši profesor na ljubljanski univerzi. Rajni dr. Bilimovič je bil po rodu Rus. Rodil se je 8. junija 1876 ter je diplomiral na univerzi v Kijevu. Na njej je bil tudi vse do odhoda v emigracijo v Jugoslavijo redni profesor. Po prihodu v Ljubljano je tudi na ljubljanski univerzi predaval svoj predmet narodno gospodarstvo. Pred prihodom komunistov v Ljubljano je odšel drugič v emigracijo. Naselil se je v ZDA ter postal profesor na univerzi v Kaliforniji. Na njej je deloval vse do svoje smrti. Rajni zapušča v ZDA hčerko, poročeno Pavlov, dva vnuka, sestro Marijo v San Franciscu, in Evropi pa brata Antona. Rajni Bilimovič je bil velik prijatelj Slovencev ter je vedno s ponosom zrl na svoje delo na ljubljanski univerzi in vedno z ljubeznijo govoril o Sloveniji in Slovencih.

Naj mu bo lahka ameriška zemlja, njegovim preostalim pa izrekamo iskreno sožalje!

Pri zadnji „riffi“ Slovenske pristave v Moronu je bila izžrebana številka 842. Lastnik srečke naj pride po dobiček na Pristavo.

Iz poročila zvemo, da sta bila na ustanovnem občnem zboru oba tedanja dušna pastirja gg. dr. Jakob Kolarič in J. Kopač. V pravilih je bilo zapisano, „da je nova narodno-kulturna organizacija postala organ slovenske narodnostne župnije z namenom dati župljanom slovenskega rodu priliko prosvetnega udeleževanja. Negovanje slovenske kulturne dediščine in izobraževanje članstva v duhu slovenstva in katoliške zavesti, sta bila glavna namena novega društva. Društvo je ustanovilo tudi slovensko šolo in je zanjo skrbelo v gmotnem pogledu prvih 5 let. Prvi referent za šolo je bil g. Kopač, za njim je ta posel prevzel g. Zrnc, ki pa je junija 1960 odzvel šolo iz jurisdikcije društva. Veliko je društvo storilo za dvig prosvetnega in kulturnega življenja, saj je priredilo nad 20 gledaliških predstav, pripravilo veliko prosvetnih predavanj in prireditev, izdalo velike vsote za obnovo župnijske dvorane itd. Zatem v štirih točkah pojasnjuje razloge za združitve obeh društev. Novemu skupnemu društvu Društvu Slovencev Baraga žele srečo in božji blagoslov pri lepem delu za druge.

mokratičnimi in protikomunističnimi ljudmi Jugoslavije.

Dobro se zavedamo, da je to delo tako, da ne more jutri roditi uspeha še bolj jasno pa nam je, da je danes treba zaustaviti, če je to mogoče, sedanje negativne, brezplodne in škodljive smeri, ki se krepe v emigraciji, doma pa ljudi napolnjujejo z žalostnim vtisom, da smo sploh izgubili vsa osnovna sredstva in lastnosti, ki so potrebne, da se omogoči zgradba svobodne družbe. Vžgati luč upanja, da je demokratična rešitev možna, to je namen demokratične alternative. Svet naj vidi, da po odstranitvi komunistične diktature ne more nastati v Jugoslaviji kaos, marveč da je tam mogoče boljši red, ki ga bodo pozhrtvalno vzdrževali svobodni državljani vseh njenih narodov.

Tako razmišljanje je dovedlo do sestanka v Standsteatu v Angliji konec aprila 1963. Ozek krog je bil to. Ozek zato, ker ni imel namena kaj oktroirati, komu kaj vsiljevati. Samo poskus je bil priti do nekega koristnega sporazuma.

Udeleženci sestanka niso nikaka zaključena skupina, ki bi imela svoj politični cilj. Niti niso sodelovali kot zastopniki kakih organiziranih skupnosti. Bili so navzoči le kot posamezne osebe, sodelavci v tej konkretni nalogi, taki ljudje, ki uvidevajo nujnost demokratične alternative in poznajo razpoložene demokratov doma in v tujini.

Zatem dr. Krek navaja imena udeležencev sestanka, v nadaljevanju okrožnice pa ugotavlja:

Po štirih dnevih resnih posvetovanj in iskrenih prizadevanj so napisali u-

speh in vsebino, ki so ji dali naslov: Načrt predloga za demokratično alternativo. Podpisali so ta načrt s pripombo, da ga sprejemajo v načelu, posamezne spremembe in dopolnitve pa bodo predložili naknadno, jih sporazumno formulirali in potem objavili dokončno besedilo.

Tako predsednik SLS dr. Miha Krek. Na sestanku v Standsteatu je bilo dogovorjeno, da vsebine načrta predloga za demokratično alternativo ne bodo sporočili javnosti tako dolgo, dokler ne bodo sporazumno sestavili dokončnega besedila. Kljub temu dogovoru je bil načrt preuranjeno objavljen, kar je sprožilo preuranjeno javno debato o še nedodelanem načrtu.

Ker je del emigrantskega tiska objavil besedilo demokratične alternative, ni sedaj nobenega razloga, da njenih glavnih določil ne bi objavila tudi Svob. Slovenija.

Demokratična alternativa

Prvo načelo, na katerem so se zedinili udeleženci sestanka v Standsteatu je ta, „da je izhodna točka vsakega sporazuma narodov Jugoslavije, Srbov, Hrvatov, Slovencev in Makedoncev, da se izjavijo ali za svojo samostojno državo ali pa dajo svoj pristanek na državno skupnost. Vsak narod Jugoslavije mora imeti priložnost, da v svobodnih volitvah s svojo večino pove ali želi tako skupnost ali ne. Alternativni, ki jih je treba predložiti vsakemu narodu sta torej dve: Ali popolna ločitev, da gre vsak narod na svoje, ali pa skupno življenje vseh narodov.

Udeleženci sestanka v Standsteatu so se izjavili za življenje Slovencev, Hrvatov, Srbov in Makedoncev v državni skupnosti ter to svoje stališče utemeljujejo takole:

„Stoječ na stališču, da je državna skupnost Srbov, Hrvatov, Slovencev in Makedoncev ter bosansko-hercegovskih muslimanov za ohranitev politične, etnografske in geografske integritete vsakega poedinega naroda Jugoslavije in vseh skupno; v prepričanju, da se narodom Jugoslavije mora predložiti v odločitev ne samo alternativna ločitve, ampak tudi alternativna skupnosti, ki bi bila jasno odredena in vzajemno zajamčena; ker smatramo, da ni mogoče doseči ločitve Srbov in Hrvatov v dve popolnoma samostojni državi na način, ki bi zadovoljil večino Srbov in večino Hrvatov; v zavesti, da bi mogel biti gospodarski in socialni napredek vsakega poedinega naroda Jugoslavije najbolje zavarovan v državni skupnosti; prepričani, da bi vsak poskus razbijanja okvira sedanjih njenih narodov in vsakega posebej in prepričani, da ideja in pojem Zedinjene Evrope ne izključujeta nastanka ožjih pokrajinskih skupnosti v notranjosti evropske celote; smatramo, da bi bodoča svobodna, demokratična in jugoslovanska državna skupnost morala biti zgrajena na sledečih osnovah:

1. Skupnost je zveza štirih suverenih narodov Srbov, Hrvatov, Slovencev in Makedoncev. Sestavljena je iz petih enakopravnih držav: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Makedonije in Bosne-Hercegovine.

2. Osnovno načelo, ki na njem sloni zgradba zveze, je suverenost poedinih držav. Te po svoji volji na enak način in v enaki meri odstopajo del svoje suverenosti v korist zveze in svrhu skupnega upravljanja sporazumno določenih skupnih poslov.

3. Ozemeljska razdelitev zveze je sledeča: države Slovenija, Makedonija, Bosna-Hercegovina pokrivajo ozemlja sedanjih republik istih imen. Država Srbija pokriva ozemlje republike Srbije razen zapadne Bačke in ozemlja republike Črne gore. Država Hrvatska pokriva ozemlje današnje republike Hrvatske in hrvatske dele zapadne Bačke.

Srbija in Črna gora uredita svoje odnose sami.

4. Za zavarovanje enakopravnosti poedinih narodov in držav, bo glavno mesto izven sedaj obstoječih glavnih mest poedinih držav. Dokler se to ne izvede, se mora zvezna oblast takoj začasno razdeliti tako, da bo uprava zveze v Beogradu, zvezni parlament v Zagrebu, zvezno sodišče v Ljubljani.

5. Oblast zveze sestavljajo: zvezni parlament, zvezna uprava in zvezno sodišče.

a) Zvezni parlament ima dve zbornici: zbornico narodov in zbornico držav. V zbornico narodov volijo svoje zastopnike poedini narodi, zbornica držav pa obstoji iz delegatov poedinih držav.

b) Zvezna uprava obsega: predsedništvo, min. zunanjih poslov, ministrstvo zveznih financ, min. gospodarskega sodelovanja, min. za zvezno zakonodajo in min. za narodno obrambo.

c) Zvezno sodišče s 15 sodniki. Se pravi, da vsaka država izvoli po tri sodnike.

6. V pristojnost posameznih držav spadajo vsi posli, ki niso preneseni v pristojnost zvezne uprave ali v izrecnim sporazumom vseh držav, v zvezno ustavo ali zveznim zakonom opravljajo poedine države samostojno. To je: lastne oborožene sile, notranja uprava in varnostna služba, pobiranje taks in davkov (zveza pobira samo carino), promet, telefon, radio, televizija, lastna ustava in državni zakoni. Vsaka država ima pravico izstopa iz zveze.

7. Vsak prebivalec zveze je državljan tiste države, v kateri ima domovinsko pravico. Vsi državljani uživajo popolne narodnostne, državljanske, politične in verske svoboščine v vseh državah zveze brez ozira na narodnostno pripadnost in domovinsko pravico.

9. Cilj gospodarske politike mora biti stalno izboljševanje življenjske ravni ljudstva in pri popolnem spoštovanju osebnosti z učinkovitim uporabljanjem družbenega gospodarstva, združenih organizacij in zasebne podjetnosti.

To so glavna določila demokratične alternative, o katerih razpravljajo vodstva posameznih demokratiških političnih strank v emigraciji ob zaslišanju mnenja svojega članstva z željo, da bi čimprej moglo biti sestavljeno dokončno besedilo te alternative, ki naj predstavljala novo razdobje politične emigracije narodov Jugoslavije v rušenju sedanje komunistične diktature in v graditvi lepše in srečnejše bodočnosti narodom Jugoslavije.

PO ŠPORTNEM SVETU

Zimska olimpijada v Innsbrucku je pred durmi. Poleg ostalih zimskih športov bo seveda na sporedu tudi olimpijsko prvenstvo v hokeju na ledu. Pet držav spada med hokejske velesile: Kanada, ZDA, ZSSR, Švedska in ČSSR. Poleg teh bo v Innsbrucku nastopilo še 11 držav: Japonska, Poljska, Norveška, Nemčija, Jugoslavija, Avstrija, Romunija, Švica, Finska, Madžarska in Italija. Pet je hokejskih velesil, medalje pa so na voljo le tri. Zato bo huda borba za prva tri mesta ter se vse države mrzlično pripravljajo na prvenstvo. Kanadčani hočejo spet pridobiti prvenstvo v svetu, ker smatrajo, da so lansko svetovno prvenstvo izgubili le po smoli. Prvič so se odločili, da bo Kanada zastopala res reprezentanca in ne le nekoliko okrepljena klubska sestava. Kanadské „Viharnike“, kot imenujejo reprezentanco, trenira katoliški duhovnik David Bauer, ki že nekaj mesecev pili mostvo, ki naj bi vrnilo Kanadi že nekoliko izgubljeni ugled. Mostvo ZDA želi ponoviti uspeh iz zadnje olimpijade v Squaw Valley, vendar bo zlata medalja najbrž le prevelik apetit Amerikancev. Sovjetska reprezentanca kot svetovni prvak 1963 se vedno velja za favorita št. 1. Oba sovjetska trenerja sta velika optimista, čeprav pravita, da bo mostvo imelo precej težav v Innsbrucku. Švedi

PRISPEVAJTE

V TISKOVNI SKLAD!

ARGENTINA

(Nadaljevanje z 2. strani)

Dr. Balbin znova predsednik ljudskih radikalov

V vladni ljudski radikalni stranki so imeli nedavno notranje volitve, pri katerih so člani te stranke izvolili svoje strankarske odbore. Nazadnje je bilo prejšnji teden izvoljeno tudi vodstvo stranke. Za predsednika za prihodnji dve leti je bil znova izvoljen dosedanji predsednik dr. Rihard Balbin. V govoru po izvolitvi je navajal, da je v zadnjih treh mesecih prišlo v državi do temeljnih sprememb. Zatrjeval je dalje, da se je začela „moralizacija na vse strani. Je še veliko nasprotovanj, ki jih bo treba premagati.“ Končno je poudaril, da bodo člani stranke v vladi izpolnili vse svoje obljube in napovedi, ki so jih dajali v volilni kampanji.

Grožnje Glavne konfederacije dela

Glavna konfederacija dela, ki jo imajo v rokah peronisti in ki razpolaga z izrednimi denarnimi sredstvi — proračun za leto 1964 dosega višino 97.352.310 pesov, od katerih je za Buenos Aires 46.929.600, za pokrajinske CGT 38 milijonov 400.000, za razne izdatke pa 12 milijonov 22.710 pesov, je imela prejšnji teden zasedanje, na katerem je bil sprejet nov bojni načrt za uveljavitev zahtev za zboljšanje gmotnega položaja delavstva in ostalega nameščenstva. Ta načrt predvideva dve obdobji. Čas od 15. januarja do 28. februarja je določen za pripravo, organiziranje in agitacijo, doba od 1. do 31. marca bo pa za izvajanje načrta, ki med drugim predvideva tudi delno zasedbo poljedeljsko-živilno-rejskih središč, industrij in trgovin. Ta zasedba bo popolna za 24 ur med 25. in 31. marcem, če do tega časa vlada ne bi ugodila zahtevam CGT.

so že trikrat osvojili naslov svetovnega prvaka, manjka pa jim v zbirki trofejev olimpijska zlata medalja. Zato se resno pripravljajo na olimpijado. Prav tako so optimisti Čehi, ki tudi pravijo, da jim vsaj bronasta ne uide.

OBVESTILA

V Slovenskem domu v Carapachayu bo na predpustno nedeljo, 9. februarja, pustna prireditev s pestrim sporedom. Začela se bo ob 15 in nanjo vabimo vse člane in prijatelje.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Namen društva ZEDINJENA SLOVENIJA je tudi gmotno pomagati članom društva in sploh vsem Slovincem. Poznamo težave, ki jih danes vsi več ali manj občutimo, vendar vsak član ve, da je članarina edini dohodek, ki omogoča redno delovanje društva. Uradne ure društvene pisarne: razen torka od 16 do 20; v nedeljo od 10.30 do 12.

NEDELJA

26. JANUARJA 1963

na

SLOVENSKI PRISTAVI v Moronu

TRADICIONALNA

PRIREDITEV DUHOVNEGA ŽIVLJENJA

Rojaki! Slovenski tisk v tujini je naš ponos, naša moč in naša vez!

Starši otrok cordobske kolonije, ki še niso dobili denarnega obračuna, ga morejo dvigniti na prireditvi „Duhovnega življenja“.

ADVOKAT

DR. JOŽE LOZAR

Tucumán 1438

T. E. 46-5458 in 40-5353
planta baja ofic. 2

Zdravnik

DR. LOJZE BERCE

Granaderos 61 Buenos Aires
T. E. 63-4781

zaradi počitnic od 1. do 25. februarja ne bo ordiniral

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da je po hudi bolezni dne 20. januarja 1964 zapustila dolino solz in se preselila v večno življenje naša ljuba hčerka, žena, mati in sestra, gospa

Ana Stariha roj. Kambič

K zadnjemu počitku smo jo spremili dne 21. januarja 1964 na pokopališče v mestu Villa Calsada pri Adrogeju.

Našo drago rajnico priporočamo vsem v molitev in blag spomin.

Žalujoči:

mati Amalija Kambič, mož Jože Stariha, sin Božo z družino, sestra Lina por. Zajc in svak Janez Zajc

Buenos Aires, 21. januarja 1964.

Žalostno novico sporočamo vsem prijateljem in znancem, da je dne 23. decembra 1963 odšla po zemskem trpljenju po večno plačilo k Bogu v 80. letu starosti

ga. Ana Sovinc roj. Debeljak

bivša posestnica v Brodech pri Škofji Loki

Ob obilni udeležbi so jo položili k zadnjemu počitku v Škofji Loki dne 27. decembra 1963.

Za njo žalujejo:

v domovini: hči Pavla z družino in ostalo sorodstvo, v Argentini: hči Marija por. Kopač z družino, v ZDA: sin France z družino, v Kanadi: hči Minka z družino,

Škofja Loka, ZDA, Kanada, Buenos Aires, 23. januarja 1963.

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da je dne 28. decembra 1963 po dolgi, težki bolezni umrla v Dolenjskih Toplicah moja ljuba mati, gospa

Marija Žefran

K zadnjemu počitku so jo položili dne 31. decembra 1963 na pokopališču v Dolenjskih Toplicah.

Priporočam jo vsem, ki so jo poznali, v molitev in blag spomin.

Žalujoči:

sin Ivan Žefran z družino

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORPUS ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 770.902

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1964: za Argentino \$ 800.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Tečaj valut v Bs. Airesu v torek, 21. januarja. Prodajna cena:
1 USA dolar ..... m\$ñ 134,90
1 angleški funt ..... „ 377,55
100 italijanskih lir ..... „ 21,68
100 avstr. šilingov ..... „ 523,40
100 nemških mark ..... „ 3.395,45

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

bo imel na pustno nedeljo, dne 9. februarja popoldne

PUSTNO

DRUŽABNO

PRIREDITEV

Od 17. ure dalje gra MOLIN ROUGE

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

PUSTNA VESELICA

na zeleni Pristavi

NA PUSTNO NEDELJO 9. 2. 1964

Danes beseda k tarok-turnirju: Tri nagrade za najboljšje igralce. 2. Način tekmovanja po pravilih znane mednarodne igre Bridge. Vsaki trojki bo pol ure pred začetkom turnirja pismeno predložen način tekmovanja. Turnir se začne točno ob 11 dopoldne in bo končan v dveh urah. Prosimo vse igralce, da prinesejo s seboj igralne karte, ker jih sodna tarok-komisija na Pristavi nima na zalogi. Po enotnem igranju in končanem igrah bo komisija ugotovila rezultate in jih popoldne objavila ter najboljšim izročila zgoraj omenjene nagrade. NA SVIDENJE!

Marijan Marolt

Andrej iz Konjic

Prišel je tudi sklepati, da porabi konzul preveč denarja. Pri vsem tem se je pa zadovoljno čutil, da je sam vedno točno prvega v mesecu dobival svojo plačo in mu jo je konzul celo povisal. Tudi na konzulatu je zvedel od uradništva, da drži šef vse finančno poslovanje v strogem redu in da ima vsak najmanjši dohodek ali izdatek v evidenci, vse drugače kot prednik. Za svarila se je izkazal Andreju vedno hvaležnega, le kaj, ko jih ni ubogal. Vse te dogodke s svojim šefom je Konjičan večkrat sporočil gospodu Lojzetu in nemškemu zdravniku in slednji je nekod odpisal, da hvali Farčnikovo pozornost in zdravljenje, da pa iz njegovih poročil povzema, da je konzul neozdravljivo vdan svojim strastem in da zanj ni več prave pomoči. Naj ga zdravi kar še naprej po njegovih navodilih in le v hujših primerih naj pokliče še nekega zdravnika, katerega ima in naslov prilaga.

Druga dela je bilo za Andreja dovolj. Z nakupovanjem hišnih in gospodinjstskih potrebščin se ni dosti bavil; vse to je zaupal pošteni in mirni Marini. Pač pa ga je konzul naprosil, da je stopil v stik s firmami, ki so trgovale z meksikanskimi, češ da njegovi uradniki niso za to prav sposobni in zanesljivi. Od teh posredovanj mu je plačeval konzul še neke posebne provizije in Andrej jih je vneto spraviljal v malho. Tudi Marina je svoj zaslužek

varčno hranila in ga dajala potem Farčniku spravljati.

Nekoč je moral Andrej res poklicati tistega zdravnika, ki mu ga je meksikanski Eskulap nasvetoval. Zelo dolgo se je mudil pri konzulu in nazadnje sta poklicala tudi Andreja k posvetovanju. Konzul je hvalil svojega maiordoma, kako skrbi zanj, in pohvalil ga je tudi zdravnik. Zdravnik je svetoval in konzul takoj pristal, da bi se odselili kam ven na deželo, kjer ne bi bilo toliko priložnosti za uživanje strasti. Konzul, ki je imel kakšnih petinštirideset let, je imel že pravico do meksikanske pokojnine, zlasti ker mu bi šteli službo v revolucionarni vojski dvakratno, če ne trikratno. Kraji tukaj v notranjosti Argentine so vsekar bolj zdravi, kot v Meksiki in povratka v Meksiko se je konzul iz neznanih razlogov sploh zelo otepal. Zemljišča v Argentini so cenena in dobro donosna. O tem, kaj bo konzul na deželi — in še v nevinorodnem kraju delal, o tem niti razmišljal ni, le Andreja je takoj po zdravnikovem odhodu napotil, naj se pripravi na ogled zemljišč.

Tako se je za Andreja pričel nov posel. S slabimi vpregami se je vozil po Argentini in iskal novega doma. Kjer so bila zemljišča poceni, so bila še neobdelana, dostikrat še izpostavljena indijanskim napadom in trajalo bi nekaj let, da bi prišel od njih prvi

dohodek. Kjer pa so bila obdelana, varna in donosna, največkrat niso bila naprodaj ali pa predraga.

Ko se je vrnil Andrej s svojega prvega argentinskega popotovanja v Buenos Aires, je našel konzula v postelji. Med maiordomovo odsotnostjo se ni nihče brigal, da bi gošpodarja zadrževal od uživanja pijač in ga zdravil. Marini je tudi prepovedal, da bi poklicala zdravnika. Zdaj je Andrej z pet poskusil svoje zdravniške sposobnosti; začasno so pomagale, a slabo zdravje se je povrnilo. Zdravnik, ki je zdaj le prišel, je Andreju zaupal, da se boji, da za bolnika ni več prave rešitve. Naj mu le daje po malih količinah tudi alkoholne pijače, da ga bo vsaj trenutno spravil v boljše počutje. Konzul ni dovolil, da bi šel maiordom znova na ogled posestev; hotel ga je imeti stalno poleg sebe in ga je pošiljal v urad k nadzoru uradništva.

Nekega dne ga je prosil, naj gre po kakšnega notarja. Pri odhodu iz bolnikove hiše je notar Farčnika in Marino zelo prijazno pogledal in se z njima rokoval. Konzul pa ni več vstal. Čez nekaj dni je oba poklical k sebi in se od njiju prijazno poslovil. Odklonil je ponujeni kozarec vina in še istega dne je izdihnil. Imel je lep pogreb, mnogo diplomatov ga je v svojih kočijah spremlilo na zadji poti, a po pogrebu sta ostala Andrej in Marina žalostna v hiši, ne vedoč, kaj jima je zdaj početi.

V kratkem sta dobila Andrej in Marina poziv, naj prideta na neki urad

Tam so jima razglasili konzulov testament, da sta vsak od ene polovice določena za konzulova dediča. Najprej sta hitela h kamnoseku poleg pokopališča in naročila za konzula preprost, a čeden spomenik. Andrej je pravil Marini, da o dediščini nima prave predstave, ker ne ve za višino dolgov. Misli pa, da vsaj premičnine bodo njima ostale. Po daljših poizvedbah, če nima rajni konzul v Meksiki še kakšne sorodnike, po odbitku sicer malenkostnih dolgov, po prodaji premičnega imetja in po plačilu precejšnjih taks je ostala kar čedna svota, dobrih 12.000 pesov in od tega sta dobila vsak polovico. Na stanovanju sta imela vsak samo svojo posteljo, mizo in dva stola; obleka je visela kar na žeblih. Od zapuščinske razprave je spremljal Andrej Marino tako domov, da jo je vodil pod pazduho, Marina se je pa na Andreja precej tesno naslanjala. Že bližje hiše se je Andrej ustavil in začel Marini govoriti:

„Devet let vas poznam in v petdeseto leto grem; nisem več mlad. A ta čas se nikoli nisva sporekla. Oba sva zvesto služila svojemu gospodarju, ki naju je bogato plačal. Če dava najina deleža skupaj, lahko kupiva to, kar je želel kupiti gospodar; posestvo. Izmed vseh, kar sem jih obiskal, mi je bilo najbolj všeč eno v Merlu blizu San Luisa. Ni v ravnini, tudi vinska trta ne raste tam; ni še dobre hiše, samo zasilna koliba stoji in treba bo delati in dokupovati, preden bova sama kaj kruh in meso in sta skupaj južinala. Pridelala. Meni je všeč, ker me kraj

spominja na moj rojstni kraj, ki je daleč na drugem koncu sveta.“

„Prav rada grem z vami tja. Saj veste, da se dela ne branim. Služila vam bom kot sem konzulu.“

„Ne tako; iti morate najprej tja pogledat. Potem se boste odločili.“

In sta najela voz in se peljala v San Luis. Andrej je včasih stisnil spet Marino k sebi, kaj zaljubljenega ji pa ni govoril, ker je šel že v petdeseto leto. Marina se ni branila in je bila z Andrejem in z novim posestvom prav zadovoljna. V kolibi je zakurila ogenj in mu skuhala zajterk. Po zajtrku ji je Andrej dejal:

„Rekel sem vam zadnjič, da vas devet let poznam. Tako dobre ženske še nisem zlepa našel na svetu, spominjate me na mojo rajno mater. Če vam je torej ta kraj všeč in želite ostati na njem, vas prosim, da postanete moja žena.“

Marini so se oči zasolžile, oklenila se je Andreja in se ga držala:

„Tudi jaz te poznam devet let in sem vedno hvalila tvoje dobre lastnosti.“

„Nazaj v Buenos Aires bova morala še iti, da urediva zaradi prepisa, tam se bova poročila v katoliški cerkvi in se potem vrnila obdelovati to zemljo. Doma sem videl, kako je to delal moj oče; najbrž ne živi več in tako bi želel delati tudi jaz.“

„Pomagala ti bom, le vse mi boš moral natančno povedati in razložiti, ker sem že videla, da imaš v marsičem drugačne navade kot jaz.“